

การทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. การทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการทำวิจัย การศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เป็นสิ่งที่สำคัญมาก หากจะกล่าวไปแล้ว การศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาจจะทำก่อนหรือหลังจากที่กำหนดหัวข้อ (Topic) เพราะว่า-

1. การศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง เปรียบเหมือนการเข้าป่าไม้เพื่อค้นหาไม้ในการที่จะนำมาสร้างบ้าน
2. จะทำให้เราสามารถเลือกไม้ได้ว่า จะใช้ไม้อะไรในการสร้างบ้าน เปรียบเหมือนจะทำให้เราสามารถเลือกตัวแปรหรือเนื้อหาที่จะศึกษาได้อย่างถูกต้อง
3. เมื่อการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องมากเพียงพอที่จะทำวิจัย เปรียบเหมือนการเข้าป่าไม้และพบไม้เพียงพอในการที่จะนำมาสร้างบ้าน
4. กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เปรียบเหมือนการนำไม้เหล่านั้นมาสร้างบ้าน

ปัญหาที่มักพบในการทำวิจัย สำหรับนักวิจัยใหม่ คือ

1. ไม่ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องให้เพียงพอ เปรียบเหมือนการไม่เข้าป่าไม้หรือเข้าไปแต่ดูไม่ทั่วถึง
2. ไม่สามารถรู้ได้ว่า จะใช้ไม้อะไรมาใช้ในการสร้างบ้าน เปรียบเหมือนไม่รู้ว่าจะเลือกตัวแปรหรือเนื้อหาตัวไหนในการศึกษา
3. เมื่อการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอ เปรียบเหมือนการเข้าป่าไม้และเห็นไม้เพียงไม่กี่ต้น ก็ตัดสินใจว่าจะสร้างบ้านด้วยไม้ชนิดนั้น เปรียบได้กับการตัดสินใจว่าจะศึกษาตัวแปรหรือเนื้อหาตัวนั้น
4. เมื่อลงมือสร้างบ้านด้วยไม้ชนิดนั้น ถึงรู้ว่า ไม้ชนิดนั้นไม่เพียงพอกับขนาดของบ้าน เปรียบเหมือนตัดสินใจกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย แต่พอทำจริงหาเอกสารสนับสนุนไม่ได้ หรือมีแต่ไม่เพียงพอ ไม่ถูกต้อง เลยทำให้การวิจัยจบไม่ลง เกิดความท้อแท้ ท้อถอยและเลิกทำวิจัย

สรุปได้ว่า เมื่อกำหนดหัวข้อได้แล้ว ต้องทบทวนหรือค้นคว้าศึกษาเอกสาร งานวิจัยต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดตัวแปรว่าจะศึกษาอะไรบ้าง นอกจากนั้นจะทำให้ผู้วิจัยทราบว่า มีนักวิจัยท่านอื่นๆ ได้วิจัยเกี่ยวกับปัญหาที่คล้ายๆกับเราหรือไม่อย่างไรและมีผลการวิจัยอย่างไร

1.1 ความหมายของการทบทวนวรรณกรรม/การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย (Related literature) หมายถึง การค้นคว้าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับประเด็นหรือเรื่องที่กำลังจะทำวิจัย ส่วนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย หมายถึง เอกสารที่เป็นแหล่งข้อมูลซึ่งได้แก่ ตำรา บทความหรือรายงานการวิจัยที่มีความสำคัญพอที่จะอ้างอิงได้กับงานวิจัยที่ผู้วิจัยทำ โดยเอกสารที่เกี่ยวข้องนี้ไม่จำเป็นต้องตรงกับชื่อปัญหาที่ผู้วิจัยทำเสมอไป แต่หมายถึงเอกสารที่มีเนื้อหาหรือผลสรุปที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่กำลังจะทำทั้งนี้เพื่อให้หนียามปัญหาและกรอบแนวคิดในการวิจัยเด่นชัดยิ่งขึ้น

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัยที่ผู้วิจัยต้องการจะทำในแง่มุมต่างๆ เพื่อหาประเด็นของเรื่องที่จะทำวิจัยว่า มีความหมายอย่างไร มีองค์ประกอบใดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ผู้วิจัยจะทำบ้าง มีทฤษฎีอะไรบ้างที่กล่าวถึงเรื่องปัญหาการวิจัยนั้น

ปัญหาการวิจัยนั้นผู้วิจัยควรศึกษาในขอบข่ายที่กว้างขวางเพียงไรและควรศึกษาในแง่มุมใดจึงจะน่าสนใจ มีใครทำวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ผู้วิจัยสนใจจะทำอยู่แล้วบ้าง งานวิจัยนั้นศึกษากับกลุ่มตัวอย่างใด มีวิธีการศึกษาอย่างไร ผลการวิจัยเป็นอย่างไร ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการกำหนดแบบแผนของการวิจัยที่ผู้วิจัยจะทำต่อไปได้

การทบทวนวรรณกรรม หมายถึง การค้นคว้าศึกษารวบรวมประมวลและสังเคราะห์ผลงานทางวิชาการ เช่น ผลงานวิจัย บทความเอกสารทางวิชาการและตำราที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหรือประเด็นที่ทำการวิจัย เพื่อชี้ให้เห็น (ก) สถานภาพขององค์ความรู้เกี่ยวกับแนวความคิด (ข) ระเบียบวิธีการวิจัย และ (ค) ประเด็นของปัญหาของการวิจัยก่อนที่ลงมือทำการวิจัยของตนเอง

สรุปได้ว่า การทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย หมายถึง การศึกษาเอกสารต่างๆ เช่น ตำรา รายงานการวิจัย เอกสารประชุมสัมมนา เป็นต้น ที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือใกล้เคียงกับเรื่องหรือปัญหาที่ผู้วิจัยจะทำวิจัย เพื่อว่าจะได้รู้แนวทางและแง่มุมต่างๆ ก่อนที่จะทำวิจัยของตนเองและจะช่วยให้การทำวิจัยไม่หลงประเด็น ช่วยให้ทำการวิจัยได้สำเร็จอย่างมีคุณภาพ

1.2 ความสำคัญของการทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ควรจะทำให้สมบูรณ์ก่อนเริ่มทำวิจัยข้อมูลต่างๆ ที่ศึกษามาได้จะมีส่วนช่วยในการทำวิจัยอย่างมาก ความสำคัญของการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย มีดังนี้

1. ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยหรือเอกสารต่างๆ จะทำให้ผู้วิจัยนิยามขอบเขตของการศึกษาได้อย่างชัดเจน

2. การได้ศึกษาความรู้และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสาขาที่ทำวิจัยทำให้กำหนดปัญหาได้อย่างเหมาะสม ได้ความรู้เพิ่มขึ้นและจะช่วยตั้งสมมติฐานได้อย่างเหมาะสม

3. เมื่อได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะทำให้เรียนรู้ถึงกระบวนการวิจัย เครื่องมือที่ใช้และอื่นๆ นอกจากนั้น จะทำให้ทราบถึงงานวิจัยที่ทำไว้แล้วว่า ประสบผลสำเร็จ น่าเชื่อถือหรือไม่และจะได้ทราบถึงลักษณะของงานวิจัยที่ผิดพลาด มีข้อบกพร่องไม่สมบูรณ์ จะได้นำมาปรับปรุงงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

4. จะทำให้หลีกเลี่ยงการทำวิจัยซ้ำกับคนอื่น ในบางครั้งเมื่อผู้วิจัยได้หัวข้อปัญหาแล้วศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาจจะเป็นเรื่องที่น่าวิจัยคนอื่นได้ทำไปแล้ว เมื่อเกิดเหตุการณ์แบบนี้ควรจะตัดสินใจว่าจะทำซ้ำหรือไม่ ถ้าจะทำซ้ำก็อาจจะตั้งจุดมุ่งหมายของการวิจัยใหม่หรือศึกษาตัวแปรอื่นๆเพิ่มเติม

5. เตรียมการแปลความหมาย การสรุปผลการวิจัยได้เป็นอย่างดี

6. สามารถ ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นไปได้ในการทำวิจัยต่อไป

1.3 วัตถุประสงค์ของการทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดในปัญหา ทั้งยังเป็นการหาความรู้หรือการอธิบายปัญหาว่ามีลักษณะอย่างไร

2. เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและวิธีการในการที่จะอธิบายปัญหาให้ชัดเจน
4. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาทั้งในลักษณะที่สนับสนุนและโต้แย้งกันและกันกับผู้รู้คนอื่นๆ
5. เพื่อนำความรู้ต่างๆที่ได้ศึกษามาสร้างเป็นสมมติฐานการวิจัย
6. เพื่อหาแนวทางในการวิจัยที่เหมาะสมกับปัญหา ตลอดจนแนวทางในการแปลผลข้อค้นพบ
7. เพื่อเป็นแนวทางในการรายงานผลการวิจัย ตลอดจนเป็นการประเมินหัวข้อปัญหาว่ามีคุณค่ามากน้อยเพียงใด ทั้งในด้านความรู้และด้านเศรษฐกิจ

นอกจากนั้น สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ได้กล่าวว่า การทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์ คือ การศึกษาว่าจากอดีตถึงปัจจุบันองค์ความรู้ในเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่มีสภาพเป็นอย่างไรกล่าวคือในแต่ละประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษานั้นได้มีผู้ใดศึกษาหรือเขียนทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้มาแล้วบ้าง ได้ค้นพบอะไรหรือได้อธิบายไว้อย่างไร มีตัวแปรอะไรบ้างที่เคยผ่านการศึกษาหรือใช้อธิบายมาแล้วบ้าง ตัวแปรใดบ้างที่สำคัญหรือไม่สำคัญ มีสมมติฐานและคำอธิบายอะไรบ้างที่ผู้วิจัยในอดีตใช้ในการวิจัย และมีระเบียบวิธีในการเก็บข้อมูล มีปัญหาอะไรบ้างที่เกิดขึ้นจากระเบียบวิธีเทคนิคต่างๆ ที่ใช้ ที่สำคัญยังมีการนิยามปฏิบัติการตัวแปรต่างๆ ที่ผู้วิจัยจะใช้ในการวิจัยไว้อย่างไร มีกระบวนการอย่างไร และสร้างตัวแปรโดยวิธีการใด ใช้เทคนิคอะไรในการวิเคราะห์และได้เสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ไว้อย่างไร ตลอดจนมีข้อสรุปและข้อเสนอแนะอะไรที่ผู้วิจัยและนักทฤษฎีในอดีตได้เสนอไว้เกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา

เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธ์ ได้กล่าวว่า การทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้วิจัยได้เกิดความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี ตลอดจนตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ว่ามีอะไรบ้าง ตัวแปรต่างๆมีความสัมพันธ์หรือไม่อย่างไรในเชิงสาเหตุและผล ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยสามารถเชื่อมโยงปัญหาและเรื่องที่ต้องการศึกษาให้เข้ากับแนวคิดและทฤษฎีของศาสตร์ต่างๆได้
2. เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดสมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis) ที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีได้ ในกรณีของการวิจัยเชิงปริมาณ โดยทั่วไปในการกำหนดสมมติฐานการวิจัยที่ตีนั้น ควรจะมีการนิรนัย (Deduction) มาจากทฤษฎี ซึ่งจะช่วยให้การทดสอบทฤษฎีสามารถทำได้ง่าย โดยทดสอบที่สมมติฐานแทน
3. ทำให้ผู้วิจัยเห็นภาพของความเชื่อมโยงในงานวิจัยของตนเองกับผลงานวิจัยที่อาจมีบุคคลอื่นได้ทำมาแล้ว โดยการพิจารณาว่างานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องนั้นมีการศึกษาปัญหาในประเด็นใด มีขอบเขตกว้างเพียงใด ศึกษาตัวแปรใดบ้าง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหล่านั้นอย่างไร ใช้ระเบียบวิธีการศึกษาอย่างไร ได้ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะอะไรบ้าง ซึ่งจะช่วยให้หลีกเลี่ยงการทำวิจัยซ้ำในลักษณะเดียวกันทุกอย่าง

ภัทธา นิคมานนท์ ได้กล่าวว่า การทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเลือกปัญหาที่จะทำวิจัย บางครั้งผู้วิจัยไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าจะทำวิจัยปัญหาใด ดังนั้นการทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยสามารถตัดสินใจได้
  2. เพื่อให้เกิดความกระจำงในปัญหาที่จะทำวิจัย บางครั้งผู้วิจัยเลือกปัญหาแล้ว แต่ยังไม่สามารถกำหนดประเด็นต่างๆต่อไปได้ ดังนั้นการทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยสามารถตัดสินใจได้ว่าจะทำต่อไปหรือจะหยุดทำหรือเปลี่ยนประเด็นปัญหา
  3. เพื่อหลีกเลี่ยงการทำวิจัยซ้ำกับผู้อื่น
  4. เพื่อค้นหาเทคนิคและวิธีการในการทำวิจัย เนื่องจากการทำวิจัยมีหลายขั้นตอนเช่น บางครั้งผู้วิจัยไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าจะใช้เทคนิคในการรวบรวมข้อมูลอย่างไร ดังนั้นการทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยสามารถตัดสินใจได้
  5. เพื่อช่วยในการแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายข้อมูลโดยมีการอ้างอิง ผลงานวิจัยที่มีผู้ทำมาแล้วจะทำให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น
  6. เพื่อช่วยในการสรุปและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
  7. เพื่อเตรียมเขียนรายงานการวิจัย การศึกษารูปแบบ ระบบและแนวทางในการเขียน รายงานการวิจัยของผู้อื่น จะช่วยให้เกิดแนวคิดที่จะพัฒนาการเขียนรายงานการวิจัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์การทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ
1. เพื่อให้ผู้วิจัยได้เกิดความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ตลอดจนตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตนเองศึกษา
  2. เพื่อให้ผู้วิจัยเข้าใจและรู้จักปรับการใช้ระเบียบวิธีการศึกษาให้เข้ากับงานวิจัยของตนเอง
  3. เพื่อป้องกันการวิจัยซ้ำซ้อนกับนักวิจัยในอดีต
  4. เพื่อต่อยอดจากการวิจัยในอดีต ให้กว้างหรือลึกมากขึ้นกว่าเดิม
  5. เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ประเภทของวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้ ดังนี้

1. **หนังสือ** เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ที่มีการเขียน รวบรวม เรียบเรียงและมีการจัดทำไว้เป็นรูปเล่ม มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการให้ความรู้ ความเข้าใจ แนวคิด ทฤษฎี หลักการของเรื่องหนึ่งๆที่ทำการเขียน ผู้วิจัยจะสามารถนำมาอ่านและค้นคว้าเพื่อประกอบการทำวิจัยได้เป็นอย่างดี
2. **หนังสืออ้างอิง** เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ที่มีการจัดรวบรวม เรียบเรียงเรื่องราวต่างๆหลายเรื่องรวมเข้าไว้อยู่ในเล่มเดียวกันเพื่อให้เกิดความสะดวกและง่ายต่อการศึกษา เช่น พจนานุกรมมานุกรม พระราชกฤษฎีกา Encyclopedia เป็นต้น
3. **วารสารและจุลสาร** วารสารเป็นหนังสือชนิดหนึ่งที่ประกอบไปด้วยบทความทางวิชาการต่างๆ ที่นำมารวบรวมอยู่ในเล่มเดียวกัน โดยมีการจัดพิมพ์ มีการกำหนดเวลาไว้แน่นอน เช่น ทุก 3 เดือน 6

เดือน เป็นต้น เช่น วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์ วารสารสุขุทัยธรรมาธิราช เป็นต้น บทความในวารสารอาจเป็นข้อสรุปจากงานวิจัยที่ถูกต้องนำมาสรุปเสนอ ส่วนจุลสารเป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ในลักษณะที่อยู่ในรูปของการให้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะ เช่น จุลสารโรคเอดส์ เป็นต้น

4. ข่าวสาร เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ชนิดหนึ่งที่มีการตีพิมพ์และเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อภารกิจหน้าที่ด้านนั้นโดยตรง เช่น ข่าวเศรษฐกิจการเกษตร จัดทำและเผยแพร่โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เนื้อหาภายในข่าวสารมุ่งเน้นนำเสนอให้เห็นถึงแนวคิด การเปลี่ยนแปลง การประชาสัมพันธ์ โดยอาจอยู่ในลักษณะเป็นบทความที่สั้น

5. หนังสือพิมพ์ เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมในแต่ละวัน มีการใช้กระดาษขนาดใหญ่เป็นรูปแบบของการนำเสนอ ผู้วิจัยอาจได้ปัญหาวิจัยจากการอ่านหนังสือพิมพ์ที่มีการชี้ประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม รวมถึงประโยชน์ในแง่ของการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ด้วยชนิดหนึ่ง

6. เอกสารประกอบการสัมมนา เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการประชุมสัมมนาในหัวข้อเรื่องหนึ่งๆ ซึ่งผู้วิจัยอาจได้แนวคิดต่างๆ ที่ได้จากการนำเสนอในรูปของเอกสารหรือรวมถึงการเข้าฟัง

7. รายงานการวิจัย เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ที่รายงานผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยทั่วไปในรายงานการวิจัยชิ้นหนึ่งๆ จะประกอบด้วยเนื้อหาในบทที่สำคัญๆ ได้แก่ บทนำ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การกำหนดสมมติฐาน ระเบียบวิธีการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปและอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยต้องอ่านรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังศึกษา

8. วิทยานิพนธ์ เป็นรายงานวิจัยประเภทหนึ่งที่ถูกจัดทำขึ้นโดยนิสิตนักศึกษาเพื่อประกอบการศึกษาในหลักสูตรการเรียนการสอนระดับปริญญาโทและเอกของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยควรสำรวจทบทวนวิทยานิพนธ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังศึกษา

9. สารนิพนธ์ เป็นรายงานวิจัยฉบับย่อของนิสิตนักศึกษาเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา สารนิพนธ์จะมีคุณค่าในการศึกษาเฉพาะกรณีเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งจะช่วยทำให้ผู้วิจัย ได้เข้าใจข้อมูลพื้นฐานได้ แต่ที่ผู้วิจัยควรตระหนักเกี่ยวกับข้อมูลอาจมีความคลาดเคลื่อนได้ เนื่องจากเป็นสิ่งที่นักศึกษาพบเห็นในเวลาที่กำลังจำกัด

10. เอกสารสิ่งพิมพ์อื่นๆ ได้แก่ รายงานการประชุม คำสั่ง หนังสือเวียน รายงานการไปศึกษาดูงาน รายงานประจำปีของหน่วยงาน ซึ่งจะมีคุณค่าในแง่ของการที่จะช่วยทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจรายละเอียดที่มาอันจะนำมาใช้เป็นหลักฐานข้อมูลสนับสนุนในเชิงเหตุและผลในการสนับสนุนหรือคัดค้านในเรื่องที่ทำการศึกษาได้เป็นอย่างดี

11. ไมโครฟิล์ม เป็นระบบของการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่จำนวนมากไว้เป็นหมวดหมู่เพื่อความสะดวกในการบริหารการจัดเก็บและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล เช่น ถ้าผู้วิจัยต้องการศึกษาวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ด้านกฎหมายของไทย อาจค้นคว้าได้ง่ายโดยค้นคว้าจากสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา ซึ่งข้อมูลทั้งหมดถูกเก็บไว้ในไมโครฟิล์ม เป็นต้น

12. ฐานข้อมูล คือ ระบบการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) ฐานข้อมูลบรรณานุกรม (Bibliographic databases) เป็นการเก็บข้อมูลของหนังสือ วารสาร เอกสาร รายงานการประชุมต่างๆ ในลักษณะข้อมูลบรรณานุกรม
- 2) ฐานข้อมูลตัวเลข (Numeric databases) เป็นการเก็บข้อมูลตัวเลขเกี่ยวกับการลงทุน ตลาดหุ้น ธุรกิจ อุตสาหกรรม ทฤษฎีและสูตรสมการต่างๆ
- 3) ฐานข้อมูลเต็มรูป (Full-text databases) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ หากผู้วิจัยต้องการศึกษาค้นคว้าข้อมูลประเภทใดและเรื่องใดสามารถค้นหาได้จากฐานข้อมูลที่ห้องสมุดที่มีการจัดทำระบบนี้ไว้หรือองค์การต่างๆ ทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่มีการจัดทำไว้

13. ระบบเครือข่าย เป็นระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีการต่อเชื่อมโยงเข้าด้วยกันภายใต้มาตรฐานการสื่อสารเดียวกัน ได้แก่ อินเทอร์เน็ต (Internet) ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถสืบค้นเอกสารต่างๆ ได้ง่าย อาจกล่าวได้ว่าความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารที่นำมาผนวกเข้าด้วยกันเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology:IT) ทำให้การสื่อสารข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็วขึ้น

1.5 ประโยชน์ของการทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. ช่วยให้เข้าใจทฤษฎี แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย
2. ช่วยป้องกันการทำวิจัยซ้ำซ้อนกับคนอื่น ๆ ที่วิจัยไปแล้ว
3. ช่วยให้ทราบผลงานวิจัยที่ผ่านมาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะวิจัย ว่ามีการศึกษากว้างขวางมากน้อยแค่ไหนในแง่มุมใด ผลการวิจัยเป็นเช่นไร ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญที่จะนำมาประกอบ เหตุผลในการตั้งสมมุติฐานของผู้วิจัย และนำมาประกอบเหตุผลในการอภิปรายผลการวิจัย
4. ได้แนวทางในการดำเนินการวิจัย เลือกตัวแปรที่จะศึกษา ออกแบบการวิจัย สร้างเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล แปลผล สรุปผลและเขียนรายงานการวิจัย
5. เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของเรื่องที่จะวิจัย เพราะในการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยอย่างกว้างขวางจริงจึงช่วยให้เข้าใจในเรื่องที่จะศึกษาอย่างลุ่มลึก ในการศึกษาผลงานวิจัยต่าง ๆ ทำการพิจารณาถึงจุดอ่อนและจุดดีของแต่ละเรื่อง แล้วหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดจุดอ่อนและเสริมสร้างจุดดี เหล่านั้นให้เกิดขึ้นในการวิจัยของตน

นางลักษณ์ วิรัชชัย ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ทำให้ทราบข้อเท็จจริง ทฤษฎี หลักการ ความรู้ และความคิดเห็นต่างๆ ซึ่งส่งผลให้งานวิจัยที่กำลังทำมีพื้นฐานที่ตรองรับ ทำให้มีความน่าเชื่อถือ
2. ช่วยกำหนดปัญหาการวิจัยให้เหมาะสมและมีคุณค่า โดยอาศัยข้อมูลจากที่คนอื่นทำไว้แล้วมาพิจารณาประกอบการกำหนดปัญหา
3. หลีกเลี่ยงการทำวิจัยซ้ำกับผู้อื่น เมื่อสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วจะทำให้รู้ว่าใครเคยทำเรื่องใดมาแล้วบ้าง ซึ่งจะทำให้ไม่ทำวิจัยซ้ำกับคนอื่น

4. เป็นการแสดงถึงทิศทางและแนวโน้มของการวิจัยที่ผ่านมา รวมถึงความเชื่อมโยงของงานวิจัยที่กำลังทำอยู่กับการวิจัยที่ผ่านมาด้วย

5. เป็นการเรียนรู้งานวิจัยที่ผ่านมา ซึ่งอาจจะเป็นการจุดประกายความคิด และแง่มุมใหม่ๆ ทำให้สามารถหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่จำเป็นได้

6. ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างกระจ่างในหัวข้อปัญหาการวิจัย

7. ช่วยในการเลือกตัวแปร เพราะจากการศึกษาเอกสารทำให้ผู้วิจัยมองเห็นความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ทำให้สามารถเลือกตัวแปรมาใช้ในการวิจัยได้อย่างเหมาะสม

8. ช่วยในการกำหนดแบบแผนวิธีวิจัย ซึ่งได้แก่ การช่วยกำหนดเกี่ยวกับขอบเขตการวิจัย การออกแบบการวิจัย เครื่องมือและการเก็บข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย ตลอดจนการอภิปรายผลการวิจัยและการให้ข้อเสนอแนะ

9. ช่วยเป็นแนวทางในการเขียนรายงานการวิจัย

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องนั้น จะช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจในปัญหาหรือเรื่องที่จะทำอย่างลึกซึ้ง มีข้อเปรียบเทียบกับวรรณกรรมหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องที่เคยมีผู้ทำไว้แล้วในอดีต และสามารถทำให้ผู้วิจัยทำงานวิจัยอย่างมั่นใจ ไม่หลงประเด็น ไม่ซ้ำซ้อนกับผู้อื่น งานที่ทำมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าทางวิชาการ

1.6 ข้อเสนอแนะในการทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. พยายามแสวงหาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยให้มากที่สุด ศึกษาเนื้อหาสาระของทฤษฎีแนวคิด หลักการ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องให้มาก

2. ทำความเข้าใจกับระบบอ้างอิงต่างๆ

3. พิจารณาถึงพัฒนาการของเรื่องที่จะวิจัย ดูความทันสมัยในการที่จะนำมาอ้างอิง

4. พิจารณาและคัดเอาส่วนที่มีประโยชน์ต่อการวิจัยของตน

5. ทำการศึกษาแบบวิเคราะห์ เช่น ดูความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องที่ศึกษา ระหว่างส่วนต่างๆ

ข้อความต่างๆ สมเหตุสมผลหรือไม่ ผู้เขียนขัดแย้งตนเองหรือไม่ ข้อมูลได้มาอย่างไร เพียงพอหรือไม่ น่าเชื่อถือหรือไม่ ข้อสรุปมีเหตุผลน่าเชื่อถือหรือไม่ เป็นต้น

วาโร เฟ็งส์วีสดี กล่าวว่า เกณฑ์การเลือกสรรเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย มีดังนี้

1. ความรู้ในเนื้อหาในเอกสารนั้นมีความถูกต้อง

2. เอกสารนั้นมีความทันสมัย

3. เป็นความรู้ใหม่หรือเป็นเรื่องที่ทันสมัย

4. เอกสารนั้นมีหนังสืออ้างอิง พอที่จะแนะแนวทางในการศึกษาข้อมูลปัญหาของผู้วิจัย

5. เอกสารนั้นได้เสนอแนวคิดอันเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย

6. เอกสารนั้นเป็นเครื่องชี้แนะในการศึกษาข้อมูลของผู้วิจัย

7. ความรู้ในเอกสารนั้นมีประโยชน์ตรงกับความต้องการของผู้วิจัย

8. ผู้แต่งมีความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในงานเขียนเป็นอย่างดี

9. ภาพประกอบ ตาราง ภาพหรือแผนที่ ที่ถูกต้องชัดเจน

10. พิมพ์จากโรงพิมพ์หรือสำนักพิมพ์ที่เชื่อถือได้

การศึกษาเอกสารหรือผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่จะวิจัย มีข้อควรพิจารณาต่อไปนี้

1. ควรเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น เรื่องที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารกรมสามัญศึกษา การศึกษาเอกสารก็ควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารงานในด้านต่าง ๆ เพื่อที่จะดูว่ากลุ่มตัวอย่างคือใคร มีวิธีการทำอย่างไร และผลการวิจัยเป็นอย่างไร

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะวิจัย ในบางครั้งจำเป็นต้องนำมาอ้างอิง ดังเช่น ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องในเรื่องการบริหาร

3. การศึกษาเอกสาร หรือผลงานวิจัย หลังจากได้อ่านแล้วควรจับประเด็นสำคัญที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ในบางครั้ง ผลการวิจัยจำเป็นต้องกล่าวถึงวิธีการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง ปีที่ทำการวิจัย เนื่องจากสิ่งเหล่านี้แสดงถึงความน่าเชื่อถือของงานวิจัย

4. การอ้างอิงเอกสารหรือผลงานวิจัย ควรจัดลำดับหัวข้อตามความสำคัญของประเด็นหรือตัวแปรที่ศึกษา ไม่ใช่จัดตามเรื่องที่ได้ค้นพบก่อนหลัง การจัดลำดับหัวข้อตามความสำคัญของประเด็นหรือตัวแปรที่ศึกษา จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย และยังช่วยทำให้เห็น

ความสำคัญของผลการวิจัย

สรุปได้ว่า การทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ควรเลือกเอกสารที่มีเนื้อหาตรงกับประเด็นหรือใกล้เคียงปัญหาที่ทำวิจัย มีความถูกต้อง หากเป็นตำราทั่วไป ผู้แต่งหรือผู้เรียบเรียงต้องเป็นบุคคลที่เชื่อถือได้ในวงวิชาการ ตลอดจนสำนักพิมพ์และอายุของเอกสารนั้นด้วย หากเป็นงานวิจัยควรพิจารณาชื่อเรื่องว่าตรงหรือใกล้เคียงกับงานของตนเองหรือไม่ ผู้ทำวิจัยเล่มนั้นสังกัดหน่วยงานไหน งานวิจัยนั้นมีหน่วยงานรับรองหรือไม่ ระเบียบวิธีวิจัยถูกต้องหรือไม่อย่างไร อายุของงานวิจัยนานเท่าไร

1.7 กระบวนการของการทบทวนวรรณกรรมหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีกระบวนการ ดังนี้

1. กำหนดเรื่อง หัวเรื่อง หัวข้อเรื่องให้มีความชัดเจน จะช่วยให้ผู้วิจัยค้นวรรณกรรมได้ถูกต้อง ไม่ค้นสะเปะสะปะ

2. กำหนดขอบเขตและประเภทของข้อมูลที่ต้องการ จะช่วยให้ผู้วิจัยค้นคว้าได้รวดเร็ว มีเป้าหมายเนื้อหาชัดเจน

3. กำหนดประเภทของวรรณกรรม เช่น ตำรา หรืองานวิจัย หรือเอกสารอื่นๆ จะช่วยให้ผู้วิจัยค้นคว้าได้รวดเร็ว

4. พิจารณาแหล่งค้นคว้า สถานที่ที่จะสามารถค้นคว้าเอกสารต่างๆ

5. ปฏิบัติตามระบบ วิธีการ และกระบวนการ ศึกษาตามแต่ละประเภทของวรรณกรรม

6. อ่านทบทวนและบันทึกข้อมูล

1.8 การบันทึกข้อมูลจากการอ่านเอกสารและรายงานการวิจัย

เมื่อมีการศึกษาวรรณกรรมหรือเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ผู้วิจัยควรมีการจดบันทึกข้อมูล

เก็บไว้ อาจจะเป็นบทกลองสมุดหรือบัตรก็ได้ สิ่งสำคัญที่ควรบันทึก คือ

1. ส่วนที่เป็นบรรณานุกรมสำหรับอ้างอิง ได้แก่

1.1 ชื่อหนังสือ/ชื่อหัวข้อบทความ/หรือชื่อเรื่องวิจัย

1.2 ชื่อผู้เขียนหรือชื่อผู้วิจัย

1.3 สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์

1.4 ปีที่พิมพ์

ถ้าเป็นวารสารควรบันทึกปีที่ ฉบับที่ เดือน ปี หน้า ของบทความนั้นด้วย

2. ส่วนที่เป็นเนื้อหา สารระสำคัญ ก็ให้บันทึกไว้เช่นกัน (ในกรณีใช้บัตรในการบันทึกอาจจะบันทึกไว้อีกหน้าหนึ่งของบัตร) สำหรับงานวิจัยควรบันทึกสิ่งต่อไปนี้

2.1 จุดมุ่งหมายของการวิจัย

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.5 ผลการวิจัย

ผู้วิจัยอาจจะมีความคิดเห็นเพิ่มเติม หรือมีข้อสังเกต บางอย่างหรือเกิดแงคิด อันจะเป็นประโยชน์กับงานวิจัยของตน ควรบันทึกไว้เช่นกัน เพราะหากนานไปอาจจะลืม

ปัจจุบัน พบว่า ส่วนมากผู้วิจัยมักจะถ่ายเอกสารตำราหรืองานวิจัยเฉพาะส่วนที่ต้องการเท่านั้น ไม่นิยมบันทึก แต่ต้องระลึกไว้เสมอว่า ในกรณีเป็นหนังสือทั่วไปต้องถ่ายเอกสารหน้าปกในด้วย เนื่องจากจะมีรายละเอียด ชื่อหนังสือ ชื่อผู้เขียน สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์

เพราะจะต้องใช้ในการทำบรรณานุกรม หากเป็นเอกสารอื่นๆ ผู้วิจัยต้องหารายละเอียดเหล่านั้นตามความเหมาะสม

1.9 การเขียนรายงานวรรณกรรมหรือเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เมื่อได้วรรณกรรมหรือเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาแล้ว ผู้วิจัยต้องนำมาเขียนในบทที่ 2 อย่างเป็นระบบ เพื่อแสดงให้เห็นว่า ในงานวิจัยเรื่องดังกล่าวได้มีการทบทวนวรรณกรรมหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง มาจากที่ไหนบ้าง และเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตนเองทำการวิจัยอย่างไรบ้าง

การเขียนทบทวนวรรณกรรมหรือเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ต้องวางหัวข้อในการเขียนให้ชัดเจน เป็นลำดับ เพื่อผู้อ่านจะได้ไม่สับสน ดังตัวอย่างใน แผนภาพที่ 1

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับ.....

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับ.....

2.3 .....

2.4 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา

2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย...

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับ...

2.1.1 ความหมายของ.....

พจนานุกรมฉบับ.....ซึ่งสอดคล้องกับ.....คล้ายกันกับ.....เช่นเดียวกันกับ.....ในทำนองเดียวกัน.....ซึ่งคล้ายตาม...ยิ่งไปกว่านั้น...เทียบเท่า...(ใครให้คำนิยามหรือความหมายไว้อย่างไร วารสาร หนังสือฉบับอื่นให้คำนิยามหรือความหมายไว้อย่างไร ประมวลมาให้ให้ได้ครอบคลุม อาจประมาณ 5-10 คน)

จากความหมายดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงสรุป ได้ว่า.....หมายถึง.....

2.1.2 องค์ประกอบของ.....

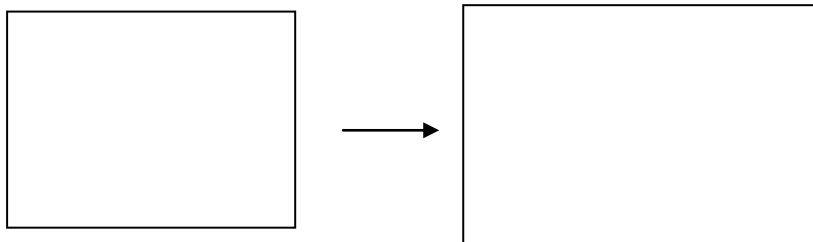
พจนานุกรมฉบับ..... ซึ่งสอดคล้องกับ.....คล้ายกันกับ.....เช่นเดียวกันกับ.....ในทำนองเดียวกัน.....ซึ่งคล้ายตาม...ยิ่งไปกว่านั้น...เทียบเท่า...(ใครกล่าวถึงองค์ประกอบไว้อย่างไร วารสาร หนังสือฉบับอื่นกล่าวถึงองค์ประกอบไว้อย่างไร ประมวลมาให้ให้ได้ครอบคลุม อาจประมาณ 5-10 คน)

จากองค์ประกอบที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงสรุป ได้ว่า องค์ประกอบของ.....ประกอบด้วย.....

ฯลฯ

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย (สรุปมาจาก 2.1-2.5)

ตัวแปรอิสระ   ตัวแปรตาม

ตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมรับผิดชอบของนักศึกษาหลักสูตร ภาควิชาเคมี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ”

จากเรื่องหรือหัวข้อที่ทำวิจัย คำสำคัญ (Key word) ที่ผู้วิจัยต้องทบทวนหรือต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คำว่า “พฤติกรรม” และคำว่า “พฤติกรรมรับผิดชอบ” ผู้วิจัยต้องทบทวน ค้นคว้าเอกสารต่างๆว่า พฤติกรรม คืออะไร มีองค์ประกอบอย่างไร สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมีอะไรบ้าง เป็นต้น ส่วนคำว่า “พฤติกรรมรับผิดชอบ” ผู้วิจัยต้องทบทวน ค้นคว้าเอกสารต่างๆว่า พฤติกรรมรับผิดชอบ คืออะไร มีองค์ประกอบอย่างไร สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมีอะไรบ้าง เป็นต้น เพื่อว่าผู้วิจัยต้องสรุปออกมาเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัยให้ได้ หลังจากทบทวนวรรณกรรมหรือเมื่อศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องสิ้นสุดลงว่า พฤติกรรมรับผิดชอบ ในงานวิจัยของตนเอง หมายถึงเอาความรับผิดชอบด้านใดบ้าง เป็นต้น ดังตัวอย่าง ในแผนภาพที่ 3.2

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม

2.1.1 ความหมายของพฤติกรรม

2.1.2 ประเภทของพฤติกรรม

2.1.3 องค์ประกอบของพฤติกรรม

2.1.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม

2.2 พฤติกรรมรับผิดชอบ

2.3 พื้นที่ที่ศึกษา

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม

2.1.1 ความหมายของพฤติกรรม

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546:768) ให้ความหมายของคำว่าพฤติกรรม ไว้ว่า หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิดและความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งที่เข้า **สอดคล้องกับ** Longman Dictionary of contemporary English (2003:123-124) ให้ความหมายของคำว่า พฤติกรรม ไว้ว่า behaviour หมายถึง อาการที่บุคคลหรือสัตว์แสดงออกมาซึ่งในทางวิทยาศาสตร์ อาการหรือสัตว์แสดงออกมาเช่นนั้น เป็นเรื่องปกติทั่วไป **นอกจากนั้น** พจนานุกรมภาษาอังกฤษ (2545 :50) ให้ความหมาย คำว่า พฤติกรรม โดย ใช้คำว่าbehavior หรือ behaviour แปลว่า ปฏิบัติตัว ทำตัวให้ดี ความประพฤติ พฤติการณ์สมบัติ แสดงคุณสมบัติ อาการ แสดงออก **พร้อมกันนี้** แก้ว ทรัพย์พระวงศ์และสุจิตระ แดงอินทวัฒน์ (2533) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การกระทำทุกอย่างของมนุษย์ทั้งที่ทำได้โดยผู้ใด รู้ตัวก็ตาม แต่สามารถสังเกตได้ บันทึกหรือวัดได้ด้วยเครื่องมือ **ยิ่งกว่านั้น** ชวนพิศ ทองทิพย์ (2520: 5) ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การกระทำทุกอย่างของมนุษย์ไม่ว่าผู้ใดจะรู้ตัวหรือไม่และผู้อื่นจะสังเกตได้หรือไม่ก็ตาม **ในทำนองเดียวกัน** จารึก ชุกิตติกุล (2542:5) ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ความประพฤติต่างๆ โดยทั่วไป พฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นพฤติกรรมในการปฏิบัติซึ่งกระทำเป็นปกติอยู่ในชีวิตประจำวัน **นอกจากนั้น** สมโภชน์ เขียมสุภาชิต (2536:2-3) ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำ แสดงออกมา ตอบสนอง หรือโต้ตอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์หนึ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ **ในขณะเดียวกัน** นธิโชค วรรณสันติกุล(2546:9-11) ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ปฏิกิริยาและกิจกรรมทุกชนิดที่มนุษย์แสดงออกทางรูปธรรมหรือตลอดเวลสังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัสและการกระทำ **ซึ่งสอดคล้องกับ** ปิยธิน ศันสนยุท (2535:3) ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง กระทำที่สังเกตได้ เช่นการพูด การเดิน การเดินของหัวใจ การรับรู้ การคิด การจำ และการรู้สึก การกระทำที่สังเกตไม่ได้เช่น ผู้กระทำไม่รู้ตัว ไม่รู้ตัวหรือเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์การกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคล ซึ่งสัมพันธ์กับสิ่งกระตุ้นภายในและภายนอก **ซึ่งคล้ายตาม** กลเดนสัน (Goldenson ,1978:90) ได้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมไว้ว่า เป็นการกระทำหรือตอบสนองการกระทำทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล เป็นปฏิสัมพันธ์ในการตอบสนองสิ่งกระตุ้นภายในหรือภายนอก รวมทั้งเป็นกิจกรรมการกระทำต่างๆที่เป็นไปอย่างมีจุดหมายสังเกตเห็นได้หรือเป็นกิจกรรมการกระทำต่างๆ ที่ได้ผ่านการใคร่ครวญแล้วหรือเป็น **รู้ตัว**

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง อาการหรือการแสดงออกหรือปฏิกิริยาของบุคคลที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ ที่อยู่รอบตัวในชีวิตประจำวัน ซึ่งอาการหรือการแสดงออกหรือปฏิกิริยาที่แสดงออกมานั้นอาจจะเป็นไปในทางบวกและทางลบก็ได้ ทั้งที่แสดงออกมา

2.2 พฤติกรรมรับผิดชอบ

2.2.1 ความหมายของความรับผิดชอบ

สมวาสนา ธนเมธีกุล (2546 :7) ให้ความหมายว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะของการมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ มีความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยัน อดทนเพื่อให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผล การกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสียและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

นอกจากนั้น เฉลิม คำแก้ว (2530 :17) ให้ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายามและละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รักษาสีทิวและหน้าที่ของตน ยอมรับผลการกระทำของตน ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย พยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น **ซึ่งสอดคล้องกับ** Flippo (1966:232) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า เป็นความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็จนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพันหน้าที่การงานและวัตถุประสงค์

ในขณะที่เดียวกัน หงจิตร ศิริทรัพย์จันท์ (2528 :20) ให้ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบด้วยความพากเพียร ละเอียดรอบคอบ โดยไม่ต้องมีการควบคุมจากผู้อื่น ยอมรับผลการกระทำของตนเอง พยายามปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย **ยิ่งกว่านั้น** จันทรา พวงยอด (2543:26) ให้ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะของการมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ มีความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยันหมั่นเพียร อดทนเพื่อให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลของการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสียและพร้อมจะปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น **พร้อมกันนี้** รัชนีรัตน์ ชันท์ยทวิกุล (2542 :32) ให้ความหมายความรับผิดชอบ หมายถึง การที่นักเรียนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนและการยอมรับผลของการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน การปฏิบัติตนในการเรียนและการยอมรับผลการกระทำของตน

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สามารถที่จะสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงออกซึ่งความจริงใจ ความเคารพ ความพากเพียรพยายาม ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อที่จะให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีและยอมรับในผลที่เกิดจากการกระทำและการปฏิบัติหน้าที่ของตนๆ ไม่ว่าจะผลนั้นจะเป็นบวกหรือลบ อย่างสง่าผ่าเผย

..... ฯลฯ.....

2.2.2 ประเภทของความรับผิดชอบ

นักการศึกษาและนักจิตวิทยา ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบ ไว้ดังนี้

1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ สนใจ และตั้งใจในการดูแลรักษาสุขภาพของตน มีความสามารถในการจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภค รู้จักประมาณการใช้จ่าย ประพฤติตนให้เหมาะสมมีคุณธรรม ไม่ประพฤติชั่ว ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ดีและยอมรับผลการกระทำของตนเอง ซึ่ง สมวาสนา ธนเมธิกุล (2546:9) ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อตนเองไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมการรู้จักระมัดระวังรักษาสุขภาพของตนเพื่อให้สมบูรณ์ปลอดภัยจากอันตรายอยู่เสมอ รู้จักประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสม ละเว้นความชั่ว รู้จักประมาณในการใช้จ่ายและมีความประหยัด สามารถจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคสำหรับตนเองได้อย่างเหมาะสมถูกต้องกาลเทศะในแต่ละวัย สำนึกในบทบาทและหน้าที่ของตน หมั่นใฝ่หาความรู้และฝึกฝนตนเองให้มีประสบการณ์ในด้านต่างๆ จนประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ยอมรับผลการกระทำของตนเองทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย ไม่ปัดความรับผิดชอบในการกระทำของตนเองให้แก่ผู้อื่น ไตร่ตรองให้รอบคอบว่าสิ่งที่ทำลงไปนั้นจะเกิดผลเสียหายขึ้นหรือไม่ ปฏิบัติแต่สิ่งที่ทำให้เกิดผลดีและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น **ซึ่งสอดคล้องกับ** ประภัสสร ไชยชนะใหญ่ (2529:9) ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อตนเองไว้ว่า หมายถึง การรักษาป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอันตราย โรคภัยไข้เจ็บ รักษาร่างกายให้แข็งแรง บังคับ ควบคุมจิตใจไม่ให้ตกเป็นทาสของกิเลส ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม ละเว้นความชั่ว รู้จักประมาณการใช้จ่ายตามสมควรแก่ฐานะจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคที่เหมาะสม และหมั่นศึกษาเล่าเรียน จนประสบความสำเร็จ **นอกจากนั้น** ดุษฎี ทรัพย์บำรุง; อ่างใน สมวาสนา ธนเมธิกุล (2529:8) ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อตนเองไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมาด้วยการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ความเอาใจใส่ในการทำงาน หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริงที่จะทำงานในหน้าที่ของตนหรืองานที่ตนได้รับมอบหมายให้เสร็จเรียบร้อยไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยงและหาทางป้องกันไม่ให้เกิดความบกพร่องเสื่อมเสียในงานที่ตนรับผิดชอบ 2) ความเพียรพยายาม หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความ **อดทน** ต่อการทำงานเมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานซึ่งเป็นหน้าที่ของตนที่จะต้องรับผิดชอบนั้น **พยายาม** แก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้นด้วยตนเองอย่างสุดความสามารถ 3) ความละเอียดรอบคอบ หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการรู้ใคร่ครวญในงานที่ทำเพื่อให้ถูกต้องและสมบูรณ์รู้จักคิดก่อนวางงานนั้นมีผลดี **ผลเสีย** และเมื่อทำงานเสร็จแล้วต้องตรวจสอบความถูกต้องให้เรียบร้อย

4) การตรงต่อเวลา หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการทำให้เสร็จทันเวลาที่ผู้กำหนดเวลาไหนสมควรจะทำอะไร 5) การยอมรับผลการกระทำของตนเอง หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงการยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำลงไปไม่ว่าผลของงานนั้นจะออกมาดีหรือไม่ก็ตามปรับปรุงงานของตนให้ดียิ่งขึ้น หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว ถ้าไม่ดีต้องพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อตนเองหมายถึงลักษณะหรือพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่รู้จักประเมินตนเองด้านร่างกาย เช่น การรักษาสุขภาพตนเองให้สมบูรณ์แข็งแรง ให้มีความปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ เช่น การระมัดระวังไม่ให้บาดเจ็บในจิตใจ พยายามให้แต่กุศลเกิดขึ้นในจิตใจ รู้จักบาป บุญ คุณ โทษ ประโยชน์ พยายามครองตนในความดีงามตามหลักคำสอนทางศาสนา สำนึกในหน้าที่ของตน ยอมรับในตนและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข ขยันฝึกฝนตนเอง เตรียมตนเองให้พร้อมกับการทำงานและกตเวทิตาต่อบุคคลอื่น ๆ ด้านวาทะ รู้จักหลักของปิยวาจา คือ การเจรจาที่อ่อนหวานไพเราะ ไม่พูดคำเท็จ ไม่พูดแต่สิ่งดีต่อบาปและไม่พูดเพื่อเจ้า พูดแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมส่วนรวม

2) ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่ตนจะปฏิบัติตน ด้วยการเชื่อฟังคำแนะนำของบิดามารดา ช่วยเหลือกิจการภายในบ้านตามโอกาสอันสมควรไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัวเป็นคนสุภาพอ่อนน้อมต่อบิดามารดา และผู้อาวุโสช่วยรักษาและเชิดชูชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ซึ่งสอดคล้องกับัสตรา อรุณมีศรี (2533:21) ให้ความหมาย ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ไว้ว่า หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรม ต่อไปนี้ คือ เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง ช่วยเหลืองานตามความสามารถและโอกาส **นอกจากนี้**ในสังคาลสูตร ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวไว้ว่า ปรัตติมทิส (ที.ปาฎิ.10/203.)คือทิศเบื้องหน้า มารดาบิดา บุตรพึงบำรุงด้วยสถาน 5 คือ 1) ท่านได้เลี้ยงมาแล้ว เลี้ยงท่านตอบ 2) ทำกิจของท่าน 3) ดำรงวงศ์สกุล 4) ประพฤติตนให้เป็นคนควรรับทรัพย์มรดก 5) เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ทำบุญอุทิศให้ท่าน และในทางกลับกัน เมื่อมารดาบิดาได้รับบำรุงฉะนี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์บุตรด้วยสถาน 5 คือ 1) ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว 2) ให้ตั้งอยู่ในความดี 3) ให้ศึกษา ศิลปวิทยา 4) หาภรรยาที่สมควรให้ 5) มอบทรัพย์ให้ในสมัย

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่บุตรธิดามีความเคารพ อ่อนน้อม เชื่อฟังคำสั่งสอนของมารดาบิดาหรือผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่มากว่าตน เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของความเป็นบุตรหรือผู้ได้ปกครองหรือผู้ที่อ่อนกว่า ทั้งด้านคุณวุฒิและวัยวุฒิ ไม่ทำให้เสียหายวงศ์ตระกูลของตน ช่วยเหลือกิจการงานของท่านเหล่านั้นตามโอกาสที่อำนวย ไม่ทอดทิ้งมารดาบิดาหรือผู้ปกครองหรือผู้มีพระคุณ แม้ท่านล่วงลับไปก็ทำบุญอุทิศให้ท่านตามสมควรแก่โอกาส

3) ความรับผิดชอบต่อเพื่อน หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจปฏิบัติให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่เพื่อนให้เขากระทำความดีมีความรักและความจริงใจต่อกัน มีความดีเปรียบเพื่อนและมีความเคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน **ซึ่งสอดคล้องกับ** สุรามีศรี (2532) ให้ความหมาย ความรับผิดชอบต่อชั้นเรียนและเพื่อนนักเรียน ไว้ว่า หมายถึง การทำหรือพฤติกรรมที่ช่วยเหลือการทำงานของเพื่อนและเพื่อนนักเรียน **นอกจากนั้น** ในสังคาลสูตร ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนไว้ว่า อุตตริที่ปาฎิ.11/204) คือ ทิศเบื้องซ้าย มิตร กุลบุตรพึงบำรุงด้วยสถาน 5 คือ 1) ด้วยให้ปัน 2) ด้วยเจรจาถ้อยคำ ด้วยประพฤติประโยชน์) ด้วยความเป็นผู้ตนเสมอ 5) ด้วยไม่แก้งกล่าวให้คลาดจากความเป็นจริง และกลับกัน เมื่อมิตรได้รับบำรุงจนนี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์กุลบุตรด้วยสถาน 5 คือ 1) รักษามิตรผู้ประมาทแล้ว ทรัพย์ของมิตรผู้ประมาทแล้ว) เมื่อมีภัย เขาเป็นพึ่งพำนักได้ 4) ไม่ละทิ้งในยามวิบัติ 5) นับถือตลอดถึงวงศ์ของมิตร

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อเพื่อน หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทของเพื่อน เคารพในสิทธิของเพื่อน ให้ความช่วยเหลือเมื่อคราวเพื่อนตกทุกข์ได้ยาก ให้คำแนะนำในทางที่ดี ชักชวนให้เพื่อนกระทำความดีมีความรักและความจริงใจต่อกัน มีความเสียสละไม่เอาเปรียบเพื่อน **ผู้** ซึ่ง จะหลงผิดและช่วยแนะนำเพื่อนที่หลงผิดแล้วให้กลับตัวเป็นคนดี ตลอดจนเคารพ นับถือมารดาบิดาของเพื่อนเสมือนหนึ่งมารดาบิดาของตน นับญาติของเพื่อนเสมือนหนึ่งญาติของตน

4) ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจที่จะปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา มีความใส่ใจ ขยันหมั่นเพียรที่จะศึกษาเล่าเรียน รู้จัก รักษาทรัพย์สินสมบัติของสถานศึกษา รู้จักช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมของสถานศึกษา รักษาและเชิดชูเกียรติยศชื่อเสียงของสถานศึกษาตามความสามารถ **ซึ่งสอดคล้องกับ** จินตนา ธนวิบูลย์ชัย (2540:18) ให้ความหมาย ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ไว้ว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา การรักษามูลประโยชน์ เกียรติยศ ชื่อเสียงของสถานศึกษา ช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานศึกษา แต่งเครื่องแบบเรียบร้อย ไม่ทะเลาะวิวาทกัน ไม่ทำให้สถานศึกษาเสียชื่อเสียง ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่สถานศึกษา **นอกจากนั้น** สมวาสนา ธนเมธิกุล (2529:10) ได้ให้ความหมาย ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา การรักษามูลประโยชน์ เกียรติยศ ชื่อเสียงของสถานศึกษา ตลอดจนการสร้างสรรคความเจริญก้าวหน้าให้แก่สถานศึกษา โดยแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น แต่งกายเครื่องแบบถูกต้อง ไม่ทะเลาะวิวาทกัน ไม่ทำลายทรัพย์สินของสถานศึกษา **และ** กระทรวงศึกษาธิการ (2540:54) ได้ให้ความหมาย ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ไว้ว่า

หมายถึง การที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาชื่อเสียงของสถานศึกษา การรักษาชื่อเสียงของสถานศึกษา การช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานศึกษา การไม่ทะเลาะวิวาทกับสถานศึกษาอื่น เต็มใจช่วยเหลือและให้ความร่วมมือกับกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษาและคอยตักเตือนเพื่อนที่หลงผิด อันจะทำให้เสียชื่อเสียงต่อสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของนักเรียน มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา มีความขยันหมั่นเพียรใฝ่เรียน รักษาทรัพย์สินสมบัติของสถานศึกษา รักษาสถานศึกษาให้สะอาด ช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมของสถานศึกษา สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าแก่สถานศึกษา รักษา ป้องกันและเชิดชูเกียรติยศชื่อเสียงของสถานศึกษา ไม่ทะเลาะวิวาททั้งในสถานศึกษาของตนและไม่ทะเลาะวิวาทกับนักศึกษาต่างสถาบัน

5) ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ สนใจและตั้งใจปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม รู้จักรับผิดชอบต่อทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม มีความซื่อสัตย์ตรงต่อเวลา รู้จักประพฤติดตนเป็นพลเมืองดีและสามารถช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ **ซึ่งสอดคล้องกับ** สมวาสนา ธนเมธีกุล (2529 :11) ได้ให้ความหมาย ความรับผิดชอบต่อสังคม ไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมการให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคม บำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนและสังคมอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคม ให้ความรู้และช่วยเหลือผู้อยู่ร่วมสังคมตามความสามารถของตนเอง ช่วยรักษาสาธารณสมบัติของชาติโดยส่วนรวม ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมาเอาเปรียบผู้อยู่ร่วมชุมชน ประพฤติและปฏิบัติตนตามกฎหมาย จดเว้นการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ส่วนรวม รวมทั้งช่วยคิดแก้ไขปัญหาดังกล่าวของสังคม **นอกจากนั้น** ภัสรา อรุณมีศรี (2533:3) ได้ให้ความหมาย ความรับผิดชอบต่อสังคม ไว้ว่า หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่ 5 ด้าน คือ 1) รับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมต่อไปนี้เป็นคือ เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง ช่วยเหลือการงานตามความสามารถและโอกาส 2) รับผิดชอบต่อชั้นเรียนและเพื่อนนักเรียน หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมที่ช่วยเหลือการงานของชั้นเรียนและเพื่อนนักเรียน 3) รับผิดชอบต่อโรงเรียน หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมที่ช่วยเหลือกิจการงานของโรงเรียนและรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน 4) รับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมที่ให้ความร่วมมือในกิจการงานของชุมชน 5) รับผิดชอบต่อประเทศชาติ หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงการปฏิบัติตามกฎหมาย

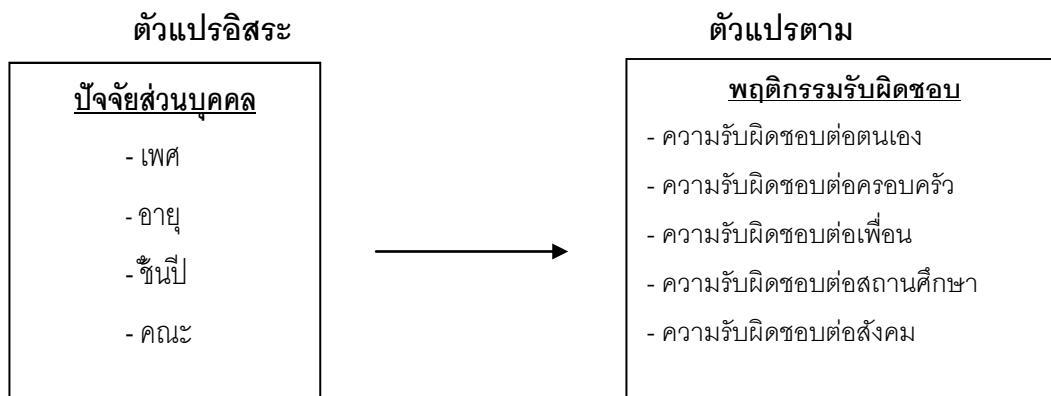
สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทและหน้าที่ของความเป็นสมาชิกของสังคม ปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคม รับผิดชอบต่อทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม มีความซื่อสัตย์ มีความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ต่างๆ ตรงต่อเวลา สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าแก่สังคม ปกป้องกันความไม่ดีที่จะเกิดแก่สังคม ให้ความร่วมมือในกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรต่างๆ ของชุมชน ประพฤติตนเป็นพลเมืองดี ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

.....ฯลฯ.....

2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย (สรุปจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2.1-

2.4)

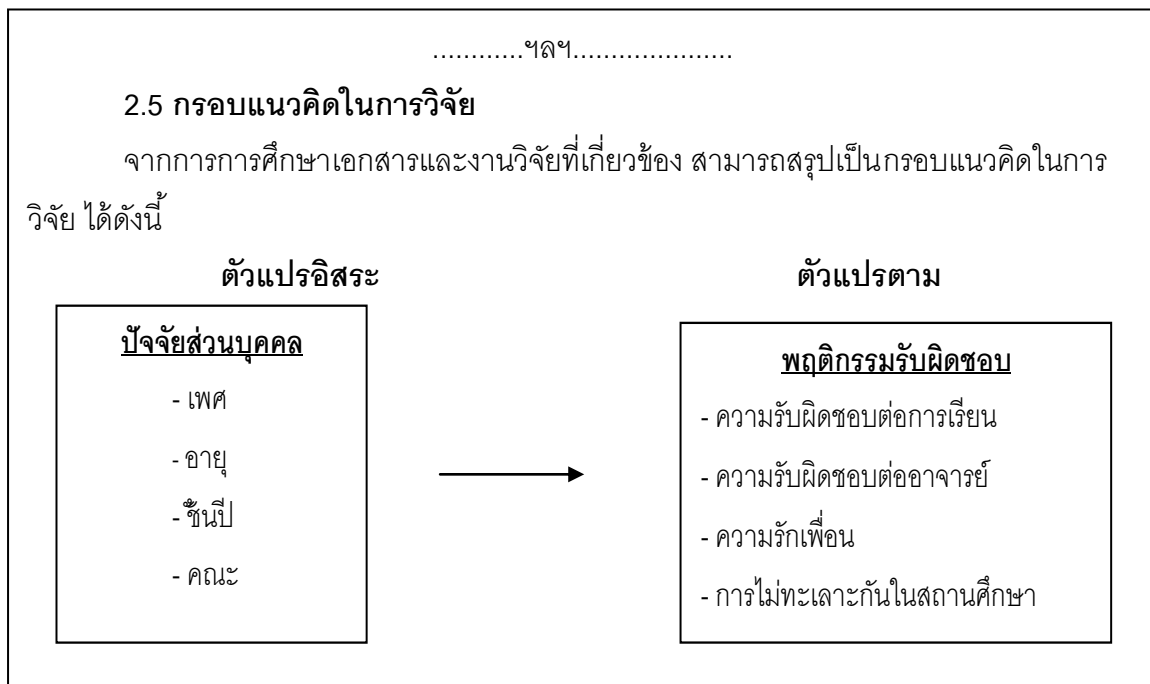
จากการการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

1.10 ข้อสังเกตและควรระวังในการสรุปกรอบแนวคิด

ในการทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ต้องครอบคลุมตัวแปรหรือประเด็นที่ผู้วิจัยทำการศึกษา เพราะหาในที่สุดต้องสรุปเป็นกรอบแนวคิดให้เห็นอย่างชัดเจน บางครั้งผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมหรือศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องไม่ครอบคลุมตัวแปรหรือประเด็นที่ศึกษา แต่พอสรุปเป็นกรอบแนวคิด กลับมีตัวแปรที่ไม่ได้ทบทวนมาปรากฏในกรอบแนวคิด หรือบางครั้งทบทวนวรรณกรรมหรือศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องหนึ่ง แต่เวลาสรุปเป็นกรอบแนวคิด กลับสรุปไปอีกเรื่องหนึ่ง

ยกตัวอย่างจากข้างบนที่กล่าวมา จากการทบทวนวรรณกรรมหรือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องมาแล้ว พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ที่ได้มี 5 ประเภท แต่พอสรุปเป็นกรอบแนวคิด กลับสรุปเป็นอย่างอื่น ดังแผนภาพที่ 3

จากแผนภาพที่ 3 ตัวอย่างการสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ผิดพลาด แสดงให้เห็นว่า ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมหรือศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องมาแล้ว พบว่า พฤติกรรมรับผิดชอบ ที่ได้มี 5 ประเภท แต่พอสรุปเป็นกรอบแนวคิดที่จะทำวิจัย กลับสรุปตัวแปรที่ไม่ได้ทบทวนมาเลย ไม่ทราบว่าจะนำมาจากที่ไหน เช่นนี้งานวิจัยจะไม่มีคุณภาพและผิดจากระเบียบวิธีวิจัยโดยสิ้นเชิง

จากตัวอย่างที่ยกมานี้ เน้นการทบทวนวรรณกรรมหรือศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในส่วนของ **ตัวแปรตาม** ให้เห็นเด่นชัด ส่วนตัวแปรอิสระ เมื่อทบทวนหรือศึกษางานวิจัยต่างๆ จะพบเองว่า งานวิจัยแต่ละเรื่องเลือกปัจจัยส่วนบุคคลตัวใดบ้างมาศึกษา เราก็อาจจะดูได้จากตรงนั้น